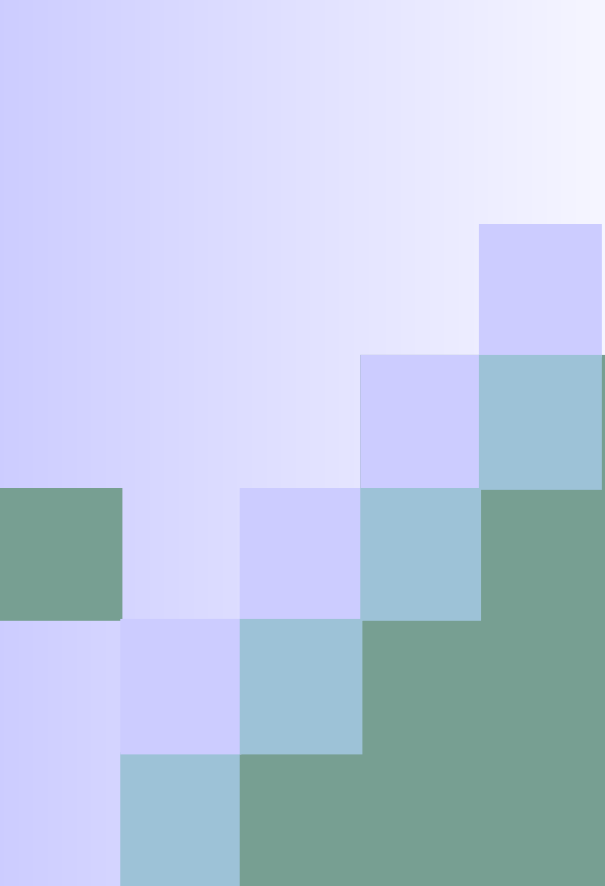

A kényszerintézkedések

Be. VIII. fejezet

Tóth Mihály

A kényszerintézkedések csoportosításának lehetőségei

- Az eljárás céljával vagy rendjével kapcsolatosak-e
- Az érintett jog tartalma, terjedelme alapján,
- Az elrendelésre jogosult alapján.

Tartalmi megközelítés

Személyi szabadságot érintő		Más jogot érintő
kizárja	korlátozza	
- Őrizetbe vétel, - Előzetes letartóztatás, - Ideiglenes kényszer-gyógykezelés	-Lakhelyelhagyási tilalom, - Házi őrizet, - Távoltartás, - Elővezetés	- Ház kutatás - Motozás - Lefoglalás - Zár alá vétel - Információs rendszerben tárolt adatok megőrzésére kötelezés, - Elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele. - Rendbírság - Testi kényszer

Az elrendelő általi csoportosítás

■ ***Csak bíró (nyomozási bíró)***

- * előzetes letartóztatás
- * házi őrizet
- * lakhelyelhagyási tilalom
- * távoltage
- * zár alá vétel
- * elektronikus adat ideigl. hozzáférhetetkenné tétele

(A többi nyomozó és ügyész is)

Az őrizetbe vétel

- A rendőrség és az ügyészség nyomozó hatósági jogkörében alkalmazható legfeljebb 72 óráig tartó kényszerintézkedés az *őrizetbe vétel* (Be. 126. §). ami a terhelt személyi szabadságának átmeneti elvonását jelenti. E határidő nem hosszabbítható meg, lejártakor a terheltet vagy szabadlábra helyezik, vagy elrendelik az előzetes letartóztatását.
- A kényszerintézkedés feltétele, hogy
 - szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény alapos gyanúja megállapítható legyen, továbbá
 - valószínűsíthető legyen a terhelt előzetes letartóztatásának szükségessége.
- A gyakorlatban őrizetbe vételre általában tettenérés esetén kerül sor.
- A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. (Be. 127. § (3) bek.)

Egyes „különös” őrizet-fajták

- „tárgyalási őrizet”: a bírósági eljárás során a meg nem jelent vádlott elővezetését már elrendelték, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén elfogatóparancsot kell kibocsátani vagy - a (7) bekezdés esetét kivéve - ha a vádlott lakóhelye, illetve tartózkodási helye ismert, a kitűzött új tárgyalási határnapot megelőző naptól a vádlott tárgyalási őrizetét kell elrendelni. (Be. 281. § (6) bek.)
- „különleges eljárásokban elrendelhető un. 6 napos őrizet”(elfogatóparancs után - 555.§ (4) bek.)

Előzetes letartóztatás feltételei

I. Általános feltételek

■ a) tartalmi feltétel:

- * a törvény a cselekményt *szabadságvesztéssel* (is) fenyegetse, kizárólag pénzbüntetéssel fenyegetett bűncselekmények esetén tehát nem kerülhet sor letartóztatásra. Fiatalkorú esetében további feltétel a bűncselekmény kiemelkedő tárgyi súlya.
- * a terhelt terhére megalapozott gyanú megállapítható legyen,
- * álljanak rendelkezésre a büntető eljárás megindításához szükséges okok, ne hiányozzék pl. a magánindítvány,

b) eljárási feltétel:

- * nyomozás elrendelése,
- * ügyészi indítvány,
- * indokolt bírói döntés

Előzetes letartóztatás feltételei

II. Különös feltételek

- A szökés, elrejtőzés, szökés megkísérlése, az eljárás során újabb bűncselekmény miatt eljárás indulása,**
- B szökésének vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a jelenléte másként nem biztosítható,**
- C a bizonyítás megghiúsításának, megnehezítésének veszélye**
- D megkísérelt, előkészített vagy további bűncselekmény elkövetésének veszélye**

Az előzetes letartóztatás tartama

- * a vádirat benyújtása előtt :
 - legfeljebb a tárgyalás előkészítéséig, de
 - helyi bíróság (nyomozási bíró) : 1 hónapra rendeli el majd további 3-3 hónappal hosszabbíthat, legfeljebb 1 évig,
 - megyei bíróság (egyesbíróként) további 2-2 hónappal.
- * a vádirat benyújtása után: az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatának kihirdetéséig, II. és III. fokon az eljárás jogerős befejezéséig, de legfeljebb a korábban kiszabott szabadságvesztés tartamáig tart.

Abszolút határidő:

Ügydöntő határozatig

- 1 év (legfeljebb 3 éves fenyegetettség)
- 2 év (legfeljebb 5 éves fenyegetettség) + fk. súlyosabbnál is
- 3 év(5 évet meghaladó fenyegetettség) DE
- Nincs felső határ 15 éves vagy életfogyt. fenyegetettség esetén

Ideiglenes kényszergyógykezelés

- **140. §** (1) Az ideiglenes kényszergyógykezelés a kóros elmeállapotú terhelt személyi szabadságának bírói elvonása jogerős ítélet nélkül.
(2) Ideiglenes kényszergyógykezelésnek akkor van helye, ha megalapozottan lehet következtetni arra, hogy a terhelt kényszergyógykezelését kell elrendelni.
[Btk. 74. §
 - személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó,
 - kóros elmeállapot,
 - újabb hasonló bűncselekmény veszélye,
 - 1 évnél súlyosabb bcs kiszabásának elvi lehetősége]

Tartama, felülvizsgálata

Lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet

- **137. § (1)** A **lakhelyelhagyási tilalom** a terhelt mozgási szabadságát és a lakóhely szabad megválasztásának jogát korlátozza; a lakhelyelhagyási tilalom hatálya alatt álló a meghatározott területet, körzetet engedély nélkül nem hagyhatja el, a tartózkodási helyét, illetőleg a lakóhelyét nem változtathatja meg.

(2) A lakhelyelhagyási tilalom akkor rendelhető el, ha a bűncselekmény jellegére, a terhelt személyi és családi körülményeire - különösen az egészségi állapotára, idős korára - vagy az eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.

- **138. § (1)** A **házi őrizet** a terhelt mozgási szabadságát és a tartózkodási helye szabad megválasztásának jogát korlátozza. Házi őrizet elrendelése esetén a bíróság által kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet a terhelt csak a bíróság határozatában meghatározott célból, különösen a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítása vagy gyógykezelés céljából az ott írt időben és távolságra (úti célra) hagyhatja el.

(2) A házi őrizet akkor rendelhető el, ha a bűncselekmény jellegére és a büntetőeljárás időtartamára, vagy a terhelt eljárás során tanúsított magatartására tekintettel az előzetes letartóztatással elérni kívánt célok ezzel is biztosíthatók.

Távoltartás

- **38/A. § (1) A távoltartás** a terhelt szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát korlátozza. A távoltartás hatálya alatt álló terhelt a bíróság határozatában megállapított szabályok szerint köteles
 - a) a meghatározott lakást elhagyni, és onnan a bíróság által meghatározott ideig távol maradni,
 - b) a meghatározott személytől, illetőleg e személy lakó- és munkahelyétől, az e személy által látogatott nevelési és nevelési-oktatási intézménytől, gyógykezelés céljából rendszeresen látogatott egészségügyi intézménytől, vallásgyakorlása során rendszeresen látogatott épülettől a bíróság által meghatározott ideig magát távol tartani,
 - c) tartózkodni attól, hogy a meghatározott személlyel közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen.

* 10-60 nap,

2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról

- A rendőrség az ideiglenes megelőző távoltartást akkor rendeli el, ha az eset összes körülményéből, így különösen a bántalmazó és a bántalmazott által előadott tényekből, a hozzátartozók közötti erőszak helyszínéből, a hozzátartozók közötti erőszakra utaló jelekből, a bántalmazó és a bántalmazott magatartásából és egymáshoz való viszonyából a hozzátartozók közötti erőszak elkövetésére megalapozottan lehet következtetni.

Az ideiglenes megelőző távoltartást a rendőrség 72 órára rendeli el.

Óvadék

- **147. §** (1) Az óvadék a bíróság által meghatározott összeg, amely a terheltnek az eljárási cselekményeken való jelenlétét biztosítja.
(2) A bíróság a 129. § (2) bekezdésének *b)* pontjában meghatározott esetben a terhelt előzetes letartóztatását megszüntetheti, ha a bűncselekményre és a személyi körülményekre tekintettel az eljárási cselekményeknél a terhelt megjelenését az óvadék letétele valószínűvé teszi.
(3) Óvadék megállapítását a terhelt vagy a védő az előzetes letartóztatásról döntésre jogosult bíróságnál indítványozhatja. Az óvadék megállapításának tárgyában - ha azt nem a tárgyaláson indítványozzák - a bíróság ülést tart, ezen az ügyészt, a terheltet és a védőt meghallgatja. Ha a védő az ülésen értesítés ellenére nem jelent meg, az ülés a védő távollétében is megtartható.
- *Elvész: ha nem jelenik meg
- *Visszajár: más letartóztatási ok, megszüntetés, vádhalasztás, fjogerős ítélet, (szabadságvesztés esetén annak megkezdése)

Óvadékok száma (2003-2010)

- Kérelmek: 1340
- Elutasított 760
- Elfogadott: 580

Nyolc év alatt kb. 44.000 letartóztatás (évi átlag 5500) – óvadék melletti szabadság: 1,3 %)

Házkutatás, szabályok, kivételek

- **149. §** (1) A házkutatás a ház, lakás, egyéb helyiség vagy azokhoz tartozó bekerített hely, továbbá az ott elhelyezett jármű átkutatása, illetőleg számítástechnikai rendszer vagy ilyen rendszer útján rögzített adatokat tartalmazó adathordozó átvizsgálása az eljárás eredményessége érdekében.

(2) Házkutatásnak akkor van helye, ha megalapozottan feltehető, hogy az

a) a bűncselekmény elkövetőjének kézre kerítésére,

b) a bűncselekmény nyomainak felderítésére,

c) bizonyítási eszköz, elkobozható vagy vagyonelkobzás alá eső dolog megtalálására

vezet.

- Önkéntes együttműködés szabályai
- Speciális helyszínek

Lefoglalás:

Speciális szabályok:

- közjegyzői, ügyvédi iroda, egészségügyi Intézmény
- iratok (tanúzási mentességgel összefüggésben)

■ Megszüntetése esetén a sorrend:

- * tulajdonát igazoló tulajdonos,
- * alaposnak látszó igényt bejelentő,
- * akitől lefoglalták

■ Előzetes értékesítés:

- * gyorsan romló, huzamos tárolásra alkalmatlan,
- * aránytalan költség
- * várható értékcsökkenés

Motozás

- Elkobzás vagy vagyonekobzás érdekében,
- *Elrendelője:* ügyész és nyomozó hatóság is,
- *Tárgya:* személy, jármű, csomag,
- *Végrehajtója:* azonos nemű (vagy orvos)

Zár alá vétel

- Bíróság rendeli el,
- Vagyonelkobzás vagy polgári jogi igény biztosítására,
- Minden vagyonra (ingatlanra is),
- Ideiglenes zárolás segítheti

Jogegységi döntések:

- 4/2009 BJE - polgári jogi igény biztosítására csak *felelősségre vont gyanúsított* vagyona zárolható ,
- 2/2008 BJE - *vagyonelkobzás érdekében* ismeretlen vagy felelősségre nem vont személy vagyonára is!

Zár alá vétel feltételei (Be. 159. §)

<i>Vagyonelkobzás</i> vagy		követelés meghiúsításának veszélye		ZÁR Alá VÉTEL
<i>polgári jogi igény</i>	 <i>sértetti indítvány</i>			

Információs rendszerben tárolt adatok megőrzésére kötelezés

- Sajátos, birtokban hagyás melletti „virtuális lefoglalás”,
- Ideiglenes őrzés, megóvás, szükség esetén elkülönítésre kötelezés,
- A lefoglalásig, legfeljebb 3 hónapig tart

Elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele

- **158/B. §** (1) Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele az elektronikus hírközlő hálózat útján közzétett adat (e cím alkalmazásában a továbbiakban: elektronikus adat) feletti rendelkezési jog ideiglenes korlátozása, és az adathoz való hozzáférés ideiglenes megakadályozása.
- (2) Ha az eljárás olyan közvadra üldözendő bűncselekmény miatt folyik, amellyel kapcsolatban elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételének van helye, és az a bűncselekmény folytatásának megakadályozásához szükséges, az ideiglenes hozzáférhetetlenné tétel rendelhető el.
- (3) Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét a bíróság rendeli el.
- (4) Az ideiglenes hozzáférhetetlenné tétel elrendelhető
 - a) elektronikus adat ideiglenes eltávolításával,
 - b) elektronikus adathoz való hozzáférés ideiglenes megakadályozásával.
- (5) Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tételének teljesítésére kötelezett a bíróság megnevezésével és a határozat számának a megjelölésével tájékoztatja a felhasználókat a tartalom eltávolításának vagy a tartalomhoz hozzáférés megakadályozásának a jogalapjáról.

Rendbírság (általában tanú, védő, szakértő)

- 1000-200.000 .- Ft, (súlyos, ismételt, 500.000.-)
- Gyakoribb esetei:
 - * ismételt alaptalan kizárási indítvány,
 - * idézéssel szembeni mulasztás,
 - * szakértő késedelme,
 - * lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet, távoltagezés szabályainak megszegése,
 - * tárgyalás rendjének megzavarása